

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad No. 124.)

Zondag 26 Februari 1911. N°. 1730.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van het blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam. Inzendingen, die later dan Donderdag's namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar f 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f —.10. Abonnementen worden aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. Advertentie: van 1 tot 6 regels f 1.20, voor elke regel meer f —.20. Aanvragen en vermelding van liefdegaven f —.12 per regel.

Van de Voleinding.

VII.

Die van Cöres zegt: Hij is mijn heider, en hij zal al mijn wegevalen volbrengen; regende ook tot Jerusalem; Word gebouwd; en tot den Tempel; Word gegrond. Jesaja 44: 28.

Met het oog op de Profete moet altoos eenerzijds vaststaan, dat onder de bedeeling der Wet Israel in de schaduwen wandelde en dat eerst in Christus de waarachtige Hoogepriester, de waarachtige offerande, en het waarachtige Heiligdom geopenbaard is. Christus was priester, offer en tempel tegelijk in zijn eigen heiligen persoon. Immers leest ge in de Schrift: 1°, dat de Christus de Priester was naar de ordening van Melchizedek, 2°, dat de Christus was het Lam dat de zonde der wereld wegneemt, en 3°, dat de Christus van zichzelf sprak: „Breek dezen tempel af en ik zal hem in drie dagen weder opbouwen. Met den Hebreërbrief belijden we daarom, dat de Wet slechts had „een schaduw der toekomstige dingen“, en dat de volkomenheid eerst in Christus verscheen. Nooit echter mag dit in zulk een zin verstaan, alsof in Israel slechts een onwezenlijke schijnvertoning bestaan had. Hiertegen tocht getuigt het feit, dat de bedeeling van Mozes en de Profeten door God zelf was ingesteld. De eeuwigdij-geestelijken, die geheel in de mystiek opgaan, hebben 't zoo wel voorgesteld, en in verband hiermee geheel den afloop der laatste dingen aangetrokken op de zaligend der ziel, zonder aan de wederopstanding des vleesch of de wederkomst des Heeren veel te hechten, maar de Schrift leert het ons wel anders. De Schrift houdt steeds aan beide streng vast, zowel aan de zichtbare als aan de onzichtbare schepping, en kan het eindpunt niet vinden, eer beide in heilige harmonie verheerlijkt zijn. Hiermee in verband bestaat de Openbaring in oud en nieuw Verbond dan ook volstrekt niet alleen uit geestelijk vermaant, uit woordelijke mededeeling en uit geestelijke bevruchting, maar evenzoo uit wonderen daden en werken, uit uitwendige handelingen en uit inzettingen en stichtingen die aan tijd en plaats gebonden zijn. Altoos het zienlijke en het onzienlijke saam; iets wat niet alleen geldt van hetgeen aan Israel in zijn land geestelijk toekwam, maar evenzoo van Israel en van dat land zelf. We waagden het daarom, Israel op zijn heilige erve een oase te noemen die in het midden der volkeren was ingeschoven, en we meenden recht tot die voorstelling te hebben, omdat de Schrift zelf, zij het dan in een ander beeld, dezelfde gedachte uitspreekt. Neem slechts wat ons in Micha 5: 6 v.v. betuigt wordt. Daar toch lezen we: „Jakobs overblijfsel zal zijn in het midden van vele volken als een dauw van den Heere“. En om wel te doen uitkomen, dat hiermee bedoeld wordt op den hemelschen oorsprong van deze oase, volgt er op: „als droppelen op het kruid, dat naar geenen man wacht, en geen menschenkladeren verbeidt“. Een gedachte, die in het volgende vers dan weer in een ander beeld optreedt, als het heet: „Ja, het overblijfsel van Jacob zal zijn onder de heidenen, in het midden van vele volken, als een leeuw onder de beesten des wouds.“ Zoo was het naar Gods oorspronkelijke instelling geweest, zoo hield 't op te zijn na de insluiting van het afgodisch bederf, maar zoo zou het weer worden in het geredde overblijfsel. Dit overblijfsel van Israel zou als de dauw uit den hemel zijn; maar hoe hemelsch ook het karakter deser bedeeling zou wezen, toch zou ze aan het geslachtelijke en aan het plaatselijke in Israel verbonden blijven, ja er uit opkomen, want de leiding tot dezen tweeden gelukstaat verwijst naar Bethlehem-Ephrata, verwijst naar Juda waar Bethlehem lag, en hiermee naar het huis en geslacht van David, uit wiens afgehouwen tronk de Messias als een nieuw rijk zou uitspruiten. Hoe hoog dan ook de openbaring van Christus klimme, nooit wordt deze oorsprong uit Israel verzaakt, en nog op Patmos wordt de Christus verheerlijkt als de „worstel Davids“. Geheel de voorstelling van het Rijk uit de dorre aarde of van den afgehouwen tronk, en zoo ook de beelddespraak van de Spruite, die gedurig terugkeert, hangt hiermee rechtstreeks saam. De wortel van de plant is niet een beelddespreukig versiersel, maar de wezenlijke oorsprong waaruit de plant opkomt. Toont nu de Schrift ons, dat Christus opkomt uit David, uit Jesse's huis, uit den stam van Juda, uit Jacob, uit Isaac, ja uit Abraham, en door Abraham heen uit Adam en Eva, opdat

het hun aan te zeggen, dat ze bouwen op de bedriegerijen van hun eigen hart. Dat al wat ze voortbrengen, niets dan of inbeelding of bedrog is. Dat hun geen gericht hoegenaamd is ten deel gevallen. Dat God hun in dien vorm niet verscheen is. Dat de Heere niet tot hen gesproken heeft. En dat ze het volk door de bedriegerijen van hun eigen hart misleiden en op het dwaalspoor voeren. In niets nu zoo sterk als juist in deze ontmaskering van de valsche profeten en profetessen ligt de waarborg voor de waarachtige openbaring, die aan de echte profeten ten deel viel. Scherp vooral komt dit uit in Ezechiel 13: 2—8, waar het heet: „Menschenkind, profeteer tegen de (valsche) profeten Israels, die profeteeren: „Hooft des Heeren woord“. „Zoo toch zegt de Heere HEERE: Wee over die dwaas profeten, die hunnen eigen geest nadenken, en hetgeen zij niet gezien hebben. Uwe (valsche) profeten, o Israel, zijn als vossen in de woeste plaatsen. Gij zijt in de bressen niet opgetreden, en hebt den muur niet toegemurd voor het huis Israels, om in den strijd te staan, ten dage des Heeren. Zij zien ijdelheid en leugenachtige voorzeggingen, die daar zeggen: De Heere heeft gesproken; ja, de Heere heeft niet gezonden; en zij geven hoop van het woord te zullen bevestigen. Ziet gij niet een ijdel gezicht, en spreekt eene leugenachtige voorzegging, als gij zegt: De Heere spreekt; daar Ik niet gesproken heb? Daarom, zoo zegt de Heere HEERE: Omdat gijlieden ijdelheid spreekt, en leugen zijt; daarom, zie, Ik wil aan u, spreekt de Heere HEERE. „Dat nu de ongeloofige geleerden nochtans juist dit beeld van de valsche profeten op de echte profeten toepassen, is te verstaan. Zij willen, wat het ook koste, het geloof aan de waarachtige openbaring die aan de echte profeten ten deel viel, wegrijzen. Maar op dit standpunt kan en mag geen geloofige zich plaatsen. Het onderscheid tusschen de verzenners uit hun eigen geest en de geïnspireerden door 't Heeren Geest, is daarom in de Schrift zelf zoo overduidelijk uitgesproken. Wat door de profeten als inspiratie van Hooger wordt voorgesteld, blijft ons een openbaring, een openbaring niet uit de profeten zelfe opgekomen, maar hun door God ingegeven. En juist daarom gaat het niet aan, te zeggen, dat de wijze waarop de profeten het toekomstige heil steeds aan het geslachtelijke en plaatselijke in Israel verbinden, slechts menselijke vorm is en voor ons geen betekenis heeft. Als er in Jeremia 31: 31 staat: „Ziet de dagen komen, spreekt de Heere, dat Ik met het huis van Israel en het huis van Juda een nieuw verbond zal maken“, en als er dan de heerlijke openbaring van het nieuw opgerichte verbond op volgt, dan mag men niet zeggen, dat die bijvoeging: „met het huis van Israel en het huis van Juda“, verzinzel van den profet was. Neen, het vormt een inklevend deel van de openbaring zelfe, en die openbaring is zóó en niet anders door Jehovah zelf gegeven. Als er in Jeremia 30: 18 staat: „Ziet, ik zal de gevangenis der tenten van Jacob wenden, en de stad zal herbouwd worden op haren hoop, en het paleis zal liggen naar zijn wijze; zijn zonen zullen zijn als eertijds en zijne gemeente zal voor mijn aangezicht bevestigd worden, en zijn Heerlijke zal uit hem zijn, en zijn Heerscher uit het midden van hem voortkomen, en Ik zal hem doen naderen, en hij zal tot Mij genaken, spreekt de Heere, en gij zult Mij tot een volk en Ik zal u tot een God zijn“, — dan gaat het niet aan, deze binding van het heil in Christus aan Israel eigenlijk als een onnauwkeurige voorstelling van den profet op te vatten. Immers het is de Heere, die het alsoo gesproken heeft. En evenzoo als het in Jeremia 33: 14 heet: „Ziet de dagen komen, spreekt de Heere, dat Ik het goede woord werkelijken zal, dat Ik tot het huis van Israel en het huis van Juda gesproken heb. In die dagen en te dien tijde, spreekt de Heere, zal Ik aan David eene Spruite doen uitspruiten, en hij zal recht en gerechtigheid doen op aarde. In die dagen zal Juda verlost worden en Jerusalem zeker wonen, en deze is die haar roepen zal: „Jehovah is onze gerechtigheid“, — dan heeft niemand het recht om al wat hier van Juda en Jerusalem, in verband met het heil der nieuwe bedeeling, gezegd wordt, enkel voor een wijze van uitdrukking van den Joodschen schrijver te verstaan; want het staat letterlijk zoo in de profetie die Jehovah aan zijn profet gaf.

Natuurlijk moet toegevoegd worden, dat de Heere zich in zijn openbaringen ook schikte naar de bevattend der profeten. Op zichzelf ware het denkbaar geweest dat de Heere zijn openbaringen in een geheel vreemde taal had doen uitgaan, die voor de profeten onverstaaenbaar ware geweest. Het had een openbaring kunnen zijn in

het Chineesch of in het Mongoolsch. Doch dan zouden de profeten ze niet hebben kunnen vertolken, want ze verstonden die talen niet. In zoverre was de profetie derhalve gebonden aan de taal van het heilige land. En zoo nu ook kan men ten deele zeggen, dat de Heere onze God zich in zijn profetische openbaringen ook aansloot aan de voorstellingen die de profeten zelfe bezaten. Vandaar het aanmerkelijk verschil tusschen den vorm der profetie bij Jesaja en Micha, bij Amos en Jeremia, bij Ezechiel en Zacharia. Elke profetie blijft in zijn persoonlijkheid. Die persoonlijkheid hadden ze van God zelf ontvangen, en toen God zijn profeten uitverkoor, koos Hij ze uit naar gelang Hij zelf deze mannen op het profetisch ambt had voorbereid. Dit nu geeft aan de onderscheidene profeten een geheel uiteenlopend karakter, en maakt, dat ze elk voor zich in een eigen vorm profeteeren. Hun taal is Oostersch, hun beelddespraak is Oostersch, hun wijze van voorstelling hangt saam met de omgeving waarin ze verkeerden, met hun stand, hun opvoeding, hun beroep. Amos was een herder, Jesaja een man van hooge verstandelijke ontwikkeling. Vandaar dat Amos' taal uiterst eenvoudig is, die van Jesaja hoog van toon en stijl. Doch al spreekt het nu vanzelf, dat God de Heere bij het roepen van deze profeten tot het openbaringswerk, en bij het geven van zijn openbaringen, zich daarnaar voegt en schikt, en ze niet tot dicteer-machine verlaagt, maar ze neemt als levende personen, — toch mag hieruit nooit worden afgeleid dat dit ooit oorzaak zou kunnen zijn, alsof hetgeen hun geïnspireerd werd, valscheijk alsoo in verkeerden vorm zou zijn gegoten. Er mag en moet met dat tijdelijke en persoonlijke in den vorm der profetie gerekend worden, maar nooit mag gezegd, dat deze gestadige binding van het toekomstige heil en van de bedeeling van Christus aan den Israelitischen vorm, misleidend zou zijn geweest. De wijze van uitdrukking, waardoor die band gelegd werd, moge nader onderzoek vereischen, maar de hoofzaak, dat de band, die het Nieuwe Verbond aan het Oude Testament hechtte, wezenlijk en van God gewild, en altoos bedoeld was, mag nimmer uit het oog worden verloren. Integendeel, die band had betekenis in Gods oog, betekenis voor de profetie zelfe, en heeft zoo ook betekenis voor ons, tot in de voleinding. Men mag daarover uit dien hoofde niet heenlezen, als dacht men: nu ja, dat drukte Jeremia of Ezechiel alsoo uit, maar voor ons heeft alleen de geestelijke betekenis waarde. Want wel is het ter laatste instantie om die geestelijke betekenis te doen, maar dit geestelijke is naar Gods bestel, en juist met het oog op de voleinding nooit geheel van den stoflijken vorm los te maken; een licht te verklaren neiging, waaraan zelfs onze Kanttekenaren, in hun korthed, wel eens te veel hebben toegegeven. Niet dat ze dit zoo bedoelden, maar de korthed verleedde hen er toe. En ook mag men hierbij niet vergeten, dat het misbruik door Roomsche schrijvers vaak gemaakt van den luisterrijken vorm der oude bedeeling, om deze op hun kerkelijke voorstelling over te brengen, er vanzelf in den tijd der Reformatie soms toe brengen moest, om dien oud-Israelitischen vorm geheel op zijde te schuiven.

Overvloedig houdt de profetie zelfe steeds vast aan het beding, dat de toekomstige ontwikkeling van het heil, hoe hoog ook in het geestelijke opstijgende, geen oogenblik los mag worden gemaakt of gedacht van hetgeen staat te gebeuren in het uitwendige leven. De ziel blijft roepen om het lichaam. De koning om zijn troon. De schuld om haar essentiële offerande. De gelukzaligheid om een plaats waar ze zal genoten worden. De mensch om een nieuwe wereld. Deze aarde om haar toekomst. De einduitkomst van 's menschen lot om de einduitkomst van heel het scheppingswerk. En deze band nu, die het onzienlijke aan het zienlijke, het geestelijk-inwendige aan het uitwendige ook in het eind der dingen zal verbinden wordt steeds afgeleid uit Israel, en uit wat God in Israel had besteld. Bekend is de profetie waarin aan Jeremia gelast werd, een akker te koopen, van dien koop een koopbrief op te maken, en dezen koopbrief door getuigen en door bezegeling te doen bevestigen. Die last werd hem gegeven op een oogenblik, dat schier niemand meer geloofde dat in het verwoeste land zulk een koop van een stuk grond nog waarde zou hebben. Die koop moest Jeremia alsoo niet maar heimelijk, doch publiekelijk doen, om hierna uit te spreken, dat Israels toekomst volstrekt niet verloren was, en dat de grond van het land wel degelijk weer waarde zou erlangen. Aan zoo iets nu zou wie de profetie louter geestelijk wil opvatten, niet gedacht hebben; maar voor wie in de profetie den bestendigen band tusschen het inwendige en uitwendige weet te waar-

deeren, ligt juist in zulk een last als Jeremia ontving, het afdoend en voldoende bewijs, hoe in Gods bestel de profetie den band tusschen het geestelijk heil en het uitwendig geluk nimmer uit het oog verloor.

Nu moet hierbij niet minder scherp in het oog worden gehouden, dat de profetie in Israel, althans bij de oudere profeten, altoos *nuwerlei* toekomst geldt, en dat de profetie van deze tweeterlei toekomst steeds de ééne in de andere worden geschoven. In de dagen van Jojakim en Zedekia ging, na Israel, ook Juda geheel ten gronde. Het scheen met de heilige erve gedaan te zijn. Het volk ging in ballingschap, Davids huis werd vernederd en scheen een afgehouwen tronk, Jerusalem werd verbrand, de tempel neergehaald, en de heilige erve geheel verwoest. Dit nu had ten gevolge, dat de profetie zich destijds allereerst richtte op de aankondiging, dat deze ballingschap een einde zou nemen, dat Cores het volk naar zijn erve zou terugvoeren, dat de heilige erve weer zou worden bewoond, en dat de tempel zou worden herbouwd. Maar nu is het eigenaardige, dat deze profetie van de herstelling van den Joodschen volksstaat, zich bijna nooit tot wat in de eerste eeuwen te komen stond, bepaalt, maar bijna altoos deze herstelling van Israel in rechtstreeksch verband zet met het heil dat in Christus komen zou. Er wordt schier altoos in één adem gesproken van den terugkeer uit Babel, met de wederopbouw van Jerusalemstempel, en van het weer komen van Davids huis tot macht en heerschappij door de Spruite in wie het huis van David weer zou opleven. De profetie van Israels terugkeer uit Babel en de profetie van den Messias vormen steeds één geheel, en in die Messiaansche profetieën wordt dan altoos gedaan op het geestelijk heil, op de toebrenging der volkeren, en zelfs op hetgeen bij de wederkomst des Heeren ten slotte heel het werk Gods tot zijn voleinding zou brengen. Het is al één vergezicht dat geopend wordt, maar dat diorama in verschillende tafereelen gedeeld is, en die tafereelen het één op het ander doet volgen. Israel wordt op zijn erve hersteld; straks komt de Messias; die Messias wijdt het nieuw Verbond in door zijn offerande; het heil gaat uit Israel de wereld in; de volkeren bekeeren zich; elke tegenstand die opkomt, wordt verbroken; en ten slotte zien we heel, heel in de verte iets van een nieuwe aarde, die eens onder den nieuwen hemel bloeien zal. Maar altoos begint dit vergezicht met het punt waarbij de profet zelf staat. Voor wie optreedt voor de ballingschap, gaat dit vergezicht uit van de aankondiging van de Babylonische ballingschap. Voor wie onder die ballingschap leeft, gaat ze uit van den terugkeer uit de ballingschap. En voor wie leeft na de herstelling van Israel als volk, gaat ze uit van den toen ontstane toestand, om daarna rechtstreeks op Christus te zien. Dit zijn de twee stroomingen in de profetieën, de ééne naar den tijd ingedeeld, de andere door het uitzicht op het eeuwige tot één geheel saamgevat.

Dit laatste nu is door de Joden na hun terugkeer uit Babel niet verstaan. Meer zelfs nog in Juda dan in Galilea hield Israel op in zijn eeuwige bestemming en roeping in te leven. De afgoderij had men overwonnen. Van terugkeer tot de vroegere afgodische diensten hoorde men niet meer. Doch te meer maakten ze hun tijdelijk bestaan als volk los van de geestelijke betekenis, die Israel voor de wereld en voor het Godsrijk had. Het was veel meer de Joodsche volksstaat dan het Godsrijk, dat ze op het hart droegen. De geest verstaende in de letter. Het inwendige ging in het uitwendige op. Wat hieldenmoed ze dan ook onder de Maccabeën betoond hebben, losgemaakt van hun geestelijke roeping konden ze geen onafhankelijk volk meer blijven. Achtereenvolgens zijn ze dan ook door de volken overheerd, tot ook de Joden ten leste voor de macht van Rome's keizer buigen moesten.

Doch onderwijsging Gods werk door, en glug het vergezicht der profetie steeds meer in vervulling. De Messias verscheen, niet om den Joodschen volksstaat in zijn uitwendigen vorm te bestendigen of te verheerlijken. Integendeel, toen Israel in zijn afval tegen zijn Messias koos, scheide zich het werk van den Messias van het Joodsche toenmalig streven geheel af. De uitwendige vorm, gelijk die toen bestond, moest daarom worden prijs gegeven. Wel niet als volk, maar dan toch als staat ging Israel onder, en het Koninkrijk der hemelen vestigde zich op de bouwvallen van het Joodsche rijk. Reeds weinige jaren na de hemelvaart van den Messias werd Jerusalem door de Romeinen verwoest. Maar de geslachtsband die den Messias aan

de hereniging van hun eigen hart. Dat al wat ze voortbrengen, niets dan of inbeelding of bedrog is. Dat hun geen gericht hoegenaamd is ten deel gevallen. Dat God hun in dien vorm niet verscheen is. Dat de Heere niet tot hen gesproken heeft. En dat ze het volk door de bedriegerijen van hun eigen hart misleiden en op het dwaalspoor voeren. In niets nu zoo sterk als juist in deze ontmaskering van de valsche profeten en profetessen ligt de waarborg voor de waarachtige openbaring, die aan de echte profeten ten deel viel. Scherp vooral komt dit uit in Ezechiel 13: 2—8, waar het heet: „Menschenkind, profeteer tegen de (valsche) profeten Israels, die profeteeren: „Hooft des Heeren woord“. „Zoo toch zegt de Heere HEERE: Wee over die dwaas profeten, die hunnen eigen geest nadenken, en hetgeen zij niet gezien hebben. Uwe (valsche) profeten, o Israel, zijn als vossen in de woeste plaatsen. Gij zijt in de bressen niet opgetreden, en hebt den muur niet toegemurd voor het huis Israels, om in den strijd te staan, ten dage des Heeren. Zij zien ijdelheid en leugenachtige voorzeggingen, die daar zeggen: De Heere heeft gesproken; ja, de Heere heeft niet gezonden; en zij geven hoop van het woord te zullen bevestigen. Ziet gij niet een ijdel gezicht, en spreekt eene leugenachtige voorzegging, als gij zegt: De Heere spreekt; daar Ik niet gesproken heb? Daarom, zoo zegt de Heere HEERE: Omdat gijlieden ijdelheid spreekt, en leugen zijt; daarom, zie, Ik wil aan u, spreekt de Heere HEERE. „Dat nu de ongeloofige geleerden nochtans juist dit beeld van de valsche profeten op de echte profeten toepassen, is te verstaan. Zij willen, wat het ook koste, het geloof aan de waarachtige openbaring die aan de echte profeten ten deel viel, wegrijzen. Maar op dit standpunt kan en mag geen geloofige zich plaatsen. Het onderscheid tusschen de verzenners uit hun eigen geest en de geïnspireerden door 't Heeren Geest, is daarom in de Schrift zelf zoo overduidelijk uitgesproken. Wat door de profeten als inspiratie van Hooger wordt voorgesteld, blijft ons een openbaring, een openbaring niet uit de profeten zelfe opgekomen, maar hun door God ingegeven. En juist daarom gaat het niet aan, te zeggen, dat de wijze waarop de profeten het toekomstige heil steeds aan het geslachtelijke en plaatselijke in Israel verbinden, slechts menselijke vorm is en voor ons geen betekenis heeft. Als er in Jeremia 31: 31 staat: „Ziet de dagen komen, spreekt de Heere, dat Ik met het huis van Israel en het huis van Juda een nieuw verbond zal maken“, en als er dan de heerlijke openbaring van het nieuw opgerichte verbond op volgt, dan mag men niet zeggen, dat die bijvoeging: „met het huis van Israel en het huis van Juda“, verzinzel van den profet was. Neen, het vormt een inklevend deel van de openbaring zelfe, en die openbaring is zóó en niet anders door Jehovah zelf gegeven. Als er in Jeremia 30: 18 staat: „Ziet, ik zal de gevangenis der tenten van Jacob wenden, en de stad zal herbouwd worden op haren hoop, en het paleis zal liggen naar zijn wijze; zijn zonen zullen zijn als eertijds en zijne gemeente zal voor mijn aangezicht bevestigd worden, en zijn Heerlijke zal uit hem zijn, en zijn Heerscher uit het midden van hem voortkomen, en Ik zal hem doen naderen, en hij zal tot Mij genaken, spreekt de Heere, en gij zult Mij tot een volk en Ik zal u tot een God zijn“, — dan gaat het niet aan, deze binding van het heil in Christus aan Israel eigenlijk als een onnauwkeurige voorstelling van den profet op te vatten. Immers het is de Heere, die het alsoo gesproken heeft. En evenzoo als het in Jeremia 33: 14 heet: „Ziet de dagen komen, spreekt de Heere, dat Ik het goede woord werkelijken zal, dat Ik tot het huis van Israel en het huis van Juda gesproken heb. In die dagen en te dien tijde, spreekt de Heere, zal Ik aan David eene Spruite doen uitspruiten, en hij zal recht en gerechtigheid doen op aarde. In die dagen zal Juda verlost worden en Jerusalem zeker wonen, en deze is die haar roepen zal: „Jehovah is onze gerechtigheid“, — dan heeft niemand het recht om al wat hier van Juda en Jerusalem, in verband met het heil der nieuwe bedeeling, gezegd wordt, enkel voor een wijze van uitdrukking van den Joodschen schrijver te verstaan; want het staat letterlijk zoo in de profetie die Jehovah aan zijn profet gaf.

Natuurlijk moet toegevoegd worden, dat de Heere zich in zijn openbaringen ook schikte naar de bevattend der profeten. Op zichzelf ware het denkbaar geweest dat de Heere zijn openbaringen in een geheel vreemde taal had doen uitgaan, die voor de profeten onverstaaenbaar ware geweest. Het had een openbaring kunnen zijn in